

Kolmas sektor: kelle ja mille jaoks

Erle Rikmann (RiTo 2), Eesti Humanitaarinstituut

5.–8. juulini 2000 toimus Iirimaa Dublinis neljas kolmanda sektori uurijate ühenduse (ISTR)¹ aastakonverents. Konverentsi teemaks oli “Kolmas sektor: kelle ja mille jaoks.”

ISTR-i aastakonverentside puhul võib rääkida traditsioonist. Esimene üritus viidi läbi 1994. aastal Ungaris. Sealt alates on omavahel kokku saadud iga kahe aasta järel.

Kolmanda sektori ehk mitteriikliku ja mittetulundusliku tegevuse osakaal kasvab pidevalt. Suureneb kodanikualgatusel põhinevate organisatsioonide ja nende liikmete arv, tiheneb ühenduste omavaheline koostöövõrgustik, samuti koostöö riikliku sektori ning majandusringkondadega. Tulevikuühiskonna, nii lokaalses kui globaalses mõttes, arengute peamise mõjutajana nähakse üha enam kasvavat kodanikuteadvust ning sellest lähtuvat kodanikualgatuslikku tegutsemistahet. Koos paisuva sektoriga muutuvad keerulisemaks ka sellega seostatavad probleemid ja tekib vajadus erineva kultuurilise, poliitilise ja sotsiaalse taustaga kogemuste vahetamiseks ning võrdlemiseks. Nii laia rahvusvahelise ulatusega konverents annabki selleks suurepärase võimaluse. Konverentsil osalenute arvu hinnati ligikaudu 600 inimesele, kes esindasid kõiki alaliselt asustatud kontinente.

Dublini konverentsi plenaarsessioonide ja rohkearvuliste tööruhmade peamised teemad ning rõhuasetused võib üldistatult kokku võtta järgmiselt. Esiteks, mida ikkagi kujutab endast kodanikualgatus, mida on võimalik sellega korda saata ja mida mitte. Teiseks, kelle huvides tegelikult töötab nn “rohujuuretasandi” ühiskondlik energia, mis otsib enese väljendamiseks nii erinevaid vorme. Enamik esitatud ettekandeid toetus empiirilisele uurimusmaterjalile konkreetse riigi või regiooni näite varal. Nii oli võimalik osa saada paljude erinevate uurimuste tulemustest ning kujundada endale pilt eri maade probleemidest.

“Puhtalt” teoreetilisele analüüsile üles ehitatud ettekandeid oli suhteliselt vähe, kuid huvitavat leidis sealgi. Esinejad–moderaatorid rõhutasid korduvalt, et võrreldes varasemate konverentsidega on teooriate ja diskussioonide fookus nihkunud traditsioonilisemalt sotsiaalsete teenuste pakkumiselt ja tulunduse–mittetulunduse problemaatikalt rohkem poliitilise kultuuri valda. Ettekannetes kasutatud terminoloogias väljendus see näiteks mõiste “kodanikeühiskond” eelistamises “mittetulundus–” või “kolmandale sektorile”. Sellega kaasnes loomulikult ka tähelepanu pööramine varasemast erinevatele seostele.

Huvitavad diskussioonid toimusid niisugustel teemadel nagu poliitika osa kodanikeühiskonnas ja kodanikeühiskonna roll nii kohaliku kui rahvusvahelise poliitika kujundajana. Samuti riigi ja kodanikeühiskonna vahelised suhted, erinevad kogemused nende reguleerimisel ja võimalikud koostöövormid. Mitmes ettekandes käsitleti erinevate valdkondade raames kodanikuteadvuse ja teadmiste osa kodanikualgatusliku tegevuse arengus.

Konverentsi heale õhustikule andis oma panuse ka ürituse korraldamise koht – Dublini linna südames paiknev tuntud Trinity College`i ülikoolilinnak. Teadmistest ja vabaduse vaimust

kantud hooned sisendasid ühelt poolt õppimise- ja tööindu, teisalt jällegi avatust kontaktide loomisel. Usun, et minuga ühinevad ka teised Eesti delegatsiooni liikmed, kui tänan korraldajaid õnnestunud ürituse eest, iirlasi nende külalislahkuse eest ning Avatud Eesti Fondi võimaluse eest kaheksal inimesel üritusest osa saada.

Märkused

1. ISTR – International Society for Third–Sector Research.Vt<http://www.jhu.edu/~istr>

2. Eestist osalesid Dublini konverentsil:

Katrin Enno, Balti–Ameerika Partnerlusprogrammi juht;

Helmut Hallemaa, Lõuna- ja Edela–Eesti Mittetulundusorganisatsioonide

Nõustamiskeskuse kordinaator;

Mall Hellam, Avatud Eesti Fondi juhataja;

Kadri Leetmaa, Tartu Ülikooli magistrant ja Kiili valla arengukava koostamise projekti koordinaator;

Ülle Lepp, Tallinna Pedagoogikaülikooli projektijuht; Erle Rilkmann, Eesti

Humanitaarinstituudi teadur ja ühiskonnateooria õppetooli juhtaja kt;

Kertu Ruus, kodanikuühiskonna häälekandja Foorum toimetaja;

Eve Valdvee, Statistikaameti keskkonnastatistikateenistuse juhataja asetäitja.